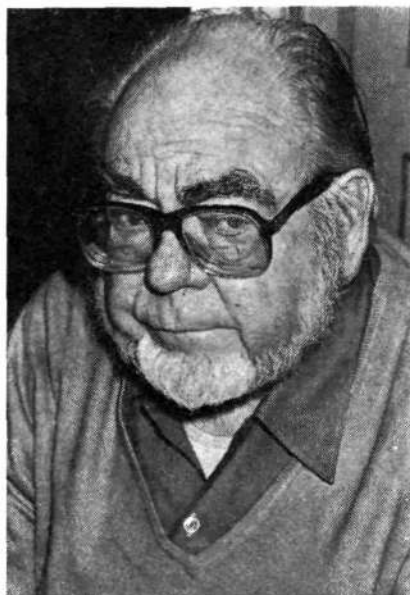

Obema je angel smrti
udaril z okovanim čevljem
ob hrbtenjačo.

Vem, da sta umrla enako.

Ne verjamem pa, da sta
enako mrtva.

Prevedla Nives Vidrih

Eugène
Guillevic
(1907),
Francija

Živeti v poeziji

Živeti v poeziji?

Nekoč, ko sem bil še mlad fant, sem se sprehajal po velikem gozdu, v Alzaciji, v Ferretti, v družbi s prijateljem svoje starosti — mogoče petnajst let.

Z vrha strme jurske skale sva gledala ravnino. Pred nama je bilo tisto, kar lahko fotografiramo. Bilo pa je še nekaj drugega.

Kaj? Nekakšen trepet, klic k preseganju tistega, kar bi zadržala fotografija.

Eden od naju dveh je rekel: večnost.

To je bilo nedoločeno in hotela sva se natančno izraziti. Kaj bi nama moglo dati umski in telesni občutek večnosti?

Kaj bi moglo konkretno postaviti to pokrajino v neko podaljšanje — konkretno tudi to — ki bi bilo brezmejnost prostora in predvsem časa?

Najbolje od vsega, kar sva ugotovila, si je bilo predstavljati, kako bi vsako stoletje enkrat priletel ptič in vzel v svoj kljun nekaj iz te pokrajine — bolje, prišel bi in odnesel zrno peska z obale, tako dolge, kot je neskončna ta ravnina.

Zdi se, da sva zaradi te izmišljene podobe videla to pokrajino, to pečino, te gozdove, sama sebe, na višini, ki je bila najina, resnična. In ta slika me je spremljala vse življenje.

Mislím, da je nasprotje pojma večnosti, kajti v večnosti nič ne traja, to je en sam neskončni trenutek. Toda, kaj za to!

Temu bi rekel živeti v poeziji: podaljšati resnično ne s fantastičnim, s čudovitim, z rajskimi podobami, ampak tako, da poskušamo živeti konkretno v njegovi pravi dimenziji, živeti vsakdan v tistem, kar bi lahko imenovali — morda — epopeja resničnega.

Definirati glagol živeti bi bilo cela filozofija—.

In nič.

Definirati poezijo, lahko bi se s tem zabavali, toda občutkov ne definiramo.

Kakšen bi moral biti občutek, ki bi oživil mrzav v nekom, ki ga ne pozna?

In živeti je občutek.

Tudi poezija.

Lahko živimo v veri, živimo v zaposlenosti, živimo v brezbriznosti, živimo v dolgočasju. Lahko živimo tako v sovraštvu kot v ljubezni.

Vsakdo najde svojo poezijo, kakršno pač more, glede na okoliščine, ki so ga pripeljale do tega, da jo je našel, toda brez poezije se ne da živeti.

Poezija je tisto, kar omogoča, da zdržimo.

Mislím, da v zelo velikem delu samomor priča o izgubi poezije v samem sebi.

Vloga pesnika in pesmi je, da pomagata bližnjemu najti njegovo lastno poezijo, omogočiti, da bo živel svoje življenje v prisotnosti sebi in stvarém sredi najbolj vsakdanjih dejanj: ko si pripravlja kavo, sam zjutraj v neki kuhinji, ko gre na delo, ko gleda goloba, kako leti mimo, kamen, ki se obrača...

Če bi se vsakdo upal postaviti v svoj pravi okvir, v tisto, kar skoraj moramo imenovati brezmejnost avanture, ki o njej ne vemo nič — kajti čeprav nas znanost uči veliko stvari, nas ne nauči, o čem govori in kje je prostor za tisto, o čemer govori — življenje ne bi smelo biti malenkostno, ne bi smelo biti dolgočasja niti malomeščanskega naturalizma.

Poezija je občutek, da smo povezani z najbolj skromnimi in največjimi stvarmi, občutek, ki dela iz življenja neprestani Monteverdijev madrigal.

Najti v življenju — v svojem življenju — neko zvočnost, neko podaljšanje, nekakšen zanos; živeti vsak vsakdanji dogodek v koordinatah večnosti, to je zame poezija.

Govorilo se je, še se pogosto govori o »kreaciji«. Kar zadeva mene, imam rajši »poiein«. Beseda »kreacija« ni točna.

Ustvarjamo iz nič, z nič.

Pesem napišemo iz lastne izkušnje, z besedami. (In to je znano, da zame besede niso abstraktne stvari.)

Govoriti o ustvarjanju pomeni prav tako, se mi zdi, sklicevati se na misel, ki jo zavračam: filozofski idealizem. Ni duh tisti, ki rojeva materijo in oblike, materija rodi duha in duh, skupaj z materijo, daje oblike.

Zgodi se mi, da se sprašujem, če ta pojem umetnika-ustvarjalca ne izvira iz verovanja, da je svet ustvaril duh, se pravi bog. Kakor hitro je pesnik mislil, da ustvarja svojo lastno pesem iz nič, si je lahko izmislil, da je ustvaril svet duh, čeprav je on sam samo ena od njegovih manifestacij. Pesnik je s tem delal več kot primeru, ustvarjal je metaforo!

Da se vrnemo na tisto, kar nas zanima, metafora zame ni bistvo poezije, izhajam iz primere, ne iz metafore. To je eden od vzrokov za moje

nasprotovanje surrealizmu. Zame je, kot za Jeana Follaina, kakšna stvar lahko kakor kakšna druga stvar, ni pa tista druga stvar.

Rekli so, predvsem nemški pesnik Gottfreid Benn, da moderno poezijo spoznaš po tem, če odstraniš besedo »kakor«. Odklanjam to definicijo. Ne rečem: »ustnice iz korale«, kajti ustnice niso iz koral. Rečem preprosto: »ustnice kot korala«.

Besede se upirajo temu, da bi jih metaforizirali! V meni pa se nasprotno besede upirajo svojemu dozorevanju. Kar torej privre na dan, je lahko en verz, dva verza, vedno pa je neka zvočnost, ki je kot osnutek neke teme. Ne tema v obliki koncepta ali ideje, ampak barvitost, peripetija.

Nastaja nekaj, kar ni nujno zrno pesmi; lahko je njeno meso; lahko je koža. Navadno ne vem ali pa zelo slabo, kaj bom povedal, stopam proti nečemu. Ni mi jasno, kakšna bo naslednja vrstica. Tistega, kar pišem, se zavedam v trenutku, ko napišem.

Kakor če bi bil kamnosek in bi dolbel v navpično skalo — ta skala pa bi bila hkrati jezik in stvar.

Potem ko se kritično ozrem, da vidim, če še drži, udarim naprej v skalo, upoštevaje, kar sem že izsekal. In nenadoma, nič več. Brez dvoma sem posvečen pesmi — jedru, pesmi — središču.

Potem položim, kar sem napisal, v mape, kakor dajemo vino v klet. Tam ostane bolj ali manj dolgo. Nekatere pesmi bodo madeirizirane, druge šampanizirane, spet druge kar naravne primerne za porabo! Nobene ne bomo dali sladkat.

Končno, ko se že zatekam k tej lahkotnosti, naj spomnim na eno od svojih fantazijskih definicij poezije: poezija je za vse vidno isto kot alkohol za sadni sok.

Alkohol? Vinski duh, na primer.

GREMO Gremo naprej.

NAPREJ Gremo naprej.

Glej
travnatost.

*

Zuželke
odidejo do konca
začrtane poti.

*

Mislil sem, da slišim
pokanje trave.

*

Dodatno:
smo ljudje.

*

Dlani
rade sprejemajo v goste.

*

Ptič, ki bi prišel
pozdravit nas v imenu
dežele brez nasilja.

*

Spojeno
z omrežjem sokov.

*

Nadzorujmo:

svojo sposobnost
za smeh.

*

Vzvišenost
ni strop.

*

Naj čas
vsaj enkrat
obvisi sam na sebi,

naj živi
svojo lastno strast.

*

O zemlji
je lešnik
skoraj vse povedal.

*

Malikujem,
in to ne
samo sonce.

✱

Trn,
razveseli se.

Roka
se bliža,

nedolžna,
kakor ti.

✱

Tistemu, ki blodi,
najti zanj omizje.

Prevedla Rosana Čop

Fabio
Doplicher
(1938),
Italija

Poezija kot »umetnost misli«

Mislím, da je osrednja pogoje-
nost vse evropske umetnosti, od kla-
sikov do danes, pogojenost *potova-
nja*. Oblike in jezik, na primer, raz-
krivajo svojo skrito zgodovino v
vrsti civilizacijskih lomov, tako kot
odkrivajo razpoke v skali starost
materije. Varljiva jedrnatost neke
dobe priča samo o napetosti pri-
pravljaljoče se spremembe.

Tudi današnja poezija živi zno-
traj neke velike preobrazbe: krog, ki

se je začel z razsvetljenstvom, je sklenjen, kajti utopije so se zrušile, raz-
padle so oblike in vprašljiva je postala že sama ideja zgodovine.

Čutim, da je to za nas bolj zadeva eksistence kot stvar spoznanja:
pesem poezije se s tem svetom sooča. Tokrat gre za urbani univerzum,